

[Statsministeren.]

mindst herinde på Christiansborg, vi har mærket de utilfredsstillende arbejdsvilkår. Kommissionen har set det som en af sine hovedopgaver at imødekomme denne kritik.

Det er fra alle sider erkendt, at tiden er løbet fra landstinget i dets nuværende skikkelse. Alle er således enige om, at den nuværende, urimelig høje valgretsalder på 35 år ikke kan opretholdes. Der er endvidere enighed om, at den nuværende valg måde er højst uheldig og ikke egnet til at styrke folkestyrets omdømme i befolkningen.

Der har i forfatningskommissionen været ført mange og lange forhandlinger om, hvorvidt den fremtidige rigsdag bør opdeles i to kamre eller den bør arbejde i een forsamling.

Der kan føres mange og gode argumenter for begge opfattelser. Lad mig som regeringens og kommissionsflertallets standpunkt udtale: hvis der ikke er afgørende forskel på de to kamre — en forskel, der giver sig udtryk i forskellig valg måde, valgretsalder, opløselighed m. m. —, og hvis de to kamre ikke fuldtud sidestilles, bør man ikke opretholde en tokammerordning.

Kommissionen har ikke i andre lande fundet tokammersystemer, som skønnedes egnede til at blive overført til danske forhold. Ofte beror disse nemlig, som f. eks. i England, på århundredgamle traditioner, der er os ganske fremmede. Men også en ordning som den norske, hvorefter parlamentet, når det er trådt sammen, deler sig i to ting, har sin særlige historiske grundelse.

Interessen i kommissionen samlede sig derfor om den finske rigsdagsordning. Her behandles alle lovforslag af et udvalg bestående af knap en fjerdedel af rigsdagens medlemmer, forinden første behandling finder sted i rigsdagen. Man har været betænkelig ved en sådan ordning, som vil gøre det vanskeligt for offentligheden at følge rigsdagens arbejde, eftersom udvalgsbehandlingen sker for lukkede døre. Samtidig har i Finland en trediedel af rigsdagens medlemmer udsættende veto. Et mindretal kan således forlange, at en lov først kan træde i kraft, når den igen er vedtaget af en ny rigsdag, som fremgår af et valg. Kommissionen fandt det ikke ønskeligt at overtage en sådan regel, der vil kunne betyde en meget væsentlig forsinkelse i lovgivnings-

arbejdet. Der har derfor i kommissionen været flertal for en ren etkammerordning.

Forslaget skulle gerne afslutte diskussionen om landstinget, en diskussion, der er bluset op fra tid til anden, og som begyndte allerede før junigrundlovens tilblivelse.

Det er iøvrigt interessant at følge forhandlingerne om landstinget i den grundlovgivende rigsforsamling. Grundlovsfædrene var enige om at indføre demokratiet herhjemme, men mange af dem tænkte som Monrad, der betvivlede, at bønderne var modne til at have stemmeret på grund af deres „Mangel på tilstrækkelig Oplysning“. De ønskede derfor oprindeligt den politiske magt „hos Folkets Kerne... dets selvstændige og intellektuelle Bestanddel“. Tankegangen var gennemsyret af mistillid til almu.

Det sidste århundredes historie har med al ønskelig tydelighed vist, at der ikke har været grundlag for en sådan mistillid. Folkerepræsentationen har vist sig at være opgaven voksen. Der gives vist ikke eksempler på overilede eller mindre velovervejede beslutninger i folketinget, og jeg tror, at det store flertal både i dette høje ting og i befolkningen vil være enig med mig i denne opfattelse.

Gang på gang har der været forslag fremme om et etkammersystem herhjemme. Jeg skal her blot nævne, at Ove Rode har foreslået et etkammersystem, Stauning var inde på tanken, og ved forfatningsforhandlingerne i 1939 gik partiet venstre ind for en rigsdag bestående af eet ting.

I så godt som alle de år, jeg har haft den ære at være medlem af dette høje ting, har vi rent faktisk haft en etkammerordning.

Det var tanken, at landstinget skulle virke konservativt i den forstand, at det ikke alene skulle hindre overilede beslutninger, men også således, at det skulle hindre et mere tilfældigt folketingstflertal i at gennemføre en lovgivning, som ikke havde den fornødne tilslutning i befolkningen.

Der har været almindelig enighed om, at denne sidste opgave er af stor betydning. Men der har også været overvejende enighed om, at landstinget ikke har kunnet løse den. Kommissionen har derfor stillet forslag om, at der fremtidig skal kunne afholdes folkeafstemning om sådanne omtvistede love.

I forslaget hedder det, at såfremt en tre-